

1918. gada 18. novembrī proklamētā Latvijas Republika Otrajā pasaules karā bija zaudējusi savu neatkarību. PSRS okupācija turpinājās arī pēc kara beigām, latviešu tauta tika pakļauta padomju ideoloģijai, represijām un rusifikācijai. **Tomēr sapnis par brīvību un savu valsti palika dzīvs.**

Astoņdesmito gadu otrajā pusē, tiklīdz sākās padomju varas liberalizācija un “perestroika”, Latvijas sabiedrība sāka ceļu uz savas valsts neatkarības atjaunošanu. Šo ceļu dēvē par Trešo atmodu un Dziesmoto revolūciju.

“Perestroikas” laikā padomju vara pieļāva to, ka brīvāk tika pausti no oficiālā kompartijas ideoloģiskā kursa atšķirīgi viedokļi. Veidojās jaunas, kompartijai nepakļautas sabiedriskās organizācijas. Cilvēki Latvijā šīs iespējas plaši izmantoja, iesaistoties cīņā pret padomju sistēmas aplamībām un konsekvencēm, kas apdraudēja latviešu valodas, Latvijas kultūras un vides pastāvēšanu. Kompartijas vadības mēģinājums pārbūvēt Padomju Savienību pavēra apspiestajām tautām iespēju izrauties no “tautu cietuma”.

KULTŪRAS FONDS

Dzejnieka Imanta Ziedoņa vadītajam fondam bija liela nozīme nacionālās kultūras un apziņas modināšanā. Kultūras fonds, iestājoties par kultūrvēsturiskās un dabiskās vides saglabāšanu, aktīvi iesaistījās Daugavas krastu saglabāšanas kampaņā.

Kļuva par būtisku balstu Latvijas Tautas frontes veidošanā

Latvijas Kultūras fonda priekšsēdētājs un Augstākās padomes deputāts Imants Ziedonis 1990. gadā Saeimas fotokrājums

dibināts
12.11.
1986.

dibināta
10.07.
1986.

CILVĒKTIESĪBU AIZSTĀVJU GRUPA “HELSINKI-86”

Šīs grupas biedri jau 1987. gadā uzdrošinājās rīkot akcijas, kas atmaskoja padomju režīma noziegumus. Ziedu nolikšana padomju organizēto deportāciju upuru piemiņai, Molotova–Ribentropa pakta publiska nosodīšana un aicinājums 18. novembrī atzīmēt Latvijas valsts dibināšanas gadadienu bija liela uzdrīkstēšanās. Ciešā sadarbībā ar tā sauktajiem helsinkiešiem strādāja arī luterāņu mācītāju kustība “Atdzimšana un atjaunošanās”.

1988. gada 14. jūnija. Gājiens uz Rīgas Brāļu kapiem pēc tautas mītiņa pie Politiskās izglītības nama (tagad – Kongresu nams). Grupas “Helsinki-86” dalībnieks Konstantīns Pupurs cauri Rīgai pirmo reizi nes sarkanbaltsarkano karogu Saeimas fotokrājums

Izgaismoja padomju režīma noziegumus pret latviešu tautu

VIDES AIZSARDZĪBAS KLUBS (VAK)

Spilgts kluba darbības piemērs ir kampaņa pret metro būvniecību Rīgā. Ja šie plāni būtu īstenoties, Latvijā tiktu ievests daudzskaitlīgs darbaspēks un latvieši pašu zemē būtu palikuši mazākumā. Tāpat klubs rīkoja plašas akcijas protestam pret Daugavpils HES un pie Liepājas iecerēto atomelektrostacijas būvniecību, kā arī Baltijas jūru piesārņojušās Slokas celulozes rūpnīcas darbību.

Aktīvi organizēja pretpadomju masu pasākumus

Fotogrāfs nezināms

dibināts
28.02.
1987.

dibināta
10.07.
1988.

LATVIJAS NACIONĀLĀS NEATKARĪBAS KUSTĪBA (LNNK)

LNNK vēlējās apturēt migrāciju no citām padomju republikām, jo tā grāva Latvijas kultūrvidi un apdraudēja latvisko tradīciju saglabāšanu. LNNK organizēja mītiņus padomju režīma noziegumu nosodīšanai un skaidri izvirzīja prasību pēc nacionālās neatkarības.

1988. gada 7. oktobris. Tautas manifestācijā “Par tiesisku valsti” Mežaparkā Lielajā estrādē klātesošos uzrunā gan LTF, gan LNNK un citu kustību pārstāvji un sabiedriskie darbinieki. Tauta skaļi un publiski pauž prasību pēc Latvijas pašnoteikšanās un lielākas autonomijas Latvijas Nacionālā vēstures muzeja krājums

Kā pirmā priekšplānā izvirzīja nacionālās neatkarības faktiskās atjaunošanas ideju

dibināta
08.10.
1988.

LATVIJAS TAUTAS FRONTE (LTF)

Latvijas Tautas fronte sākotnēji iestājās par varas demokratizāciju un liberalizāciju M. Gorbačova ierosināto reformu ietvaros. Taču 1989. gada oktobrī tā nolēma parlamentārā ceļā virzīties uz pilnīgu Latvijas neatkarības atjaunošanu. Tautā mīlētā žurnālista Daiņa Īvāna vadībā LTF ne vien iesaistījās politiskajos procesos, bet arī organizēja sabiedrību cīņai par valsts neatkarību.

Kļuva par galveno spēku valstiskās neatkarības atjaunošanai parlamentārā ceļā

1989. gada 7.–8. oktobris. Latvijas Tautas frontes 2. kongress. Tajā pieņemta jauna programma, kurā fiksēta LTF politiskās darbības kurss uz pilnīgu Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu Latvijas Nacionālā arhīva krājums

Skenē un noskaties Daiņa Īvāna stāstu!

Foto: Valters Ivanovs